

KAN KRIGSTRAUMER VARE HELE LIVET? (1996, 5(5))

Den folkelige visdom udsiger, at "tiden læger alle sår". Men personer, som har været udsat for alvorlige traumer, lider i mange tilfælde under dem resten af livet. Israelske og hollandske forskere har i flere undersøgelser beskæftiget sig med eftervirkningerne af kz-lejrfangenskab og fængselstortur af modstandsfolk.

Ariela Yaari har som leder af en israelsk smerteklinik i Haifa undersøgt en gruppe tidligere kz-fanger, som led af kronisk smerte og sammenlignet dem med en anden kronisk smertegruppe, som ikke havde oplevet grusomhederne under 2. verdenskrig. De tidligere kz-fanger havde en signifikant højere grad af depression, ligesom deres aktivitetsniveau var meget højere og deres hviletid meget mindre end sammenligningsgruppen. De tidligere kz-fanger viste også et andet smertebillede, som var mere diffust. De havde højere intensitetsscore for smerte, og som nævnt også højere depressionsscore, men til trods for al deres smerte havde de en stærk tendens til at forblive meget mere aktive og rastløse i dagens løb i sammenligning med kontrolgruppen.

Ariela Yaari og hendes medarbejdere forstår disse fund som udtryk for, at der er stærke, psykologiske komponenter, som bidrager til de overlevendes oplevelse af smerte.

Et andet langtidssymptom, som plager mange tidligere fanger, er natlig genoplevelse og mareridt fra krigen. To hollandske forskere, B. Schreuder og W. Kleijn, undersøgte 223 gamle, som var traumatiseret under 2. verdenskrig og som søgte behandling. Over halvdelen genoplevede rædslerne fra krigen om natten i form af mareridt. Forekomsten af kronisk PTSD var over 50%, men der var kun et delvis overlap mellem natlig genoplevelse og PTSD, således at 1/3 af de undersøgte havde mareridt uden samtidigt at have en PTSD-diagnose. Alle der led af natlig genoplevelse havde betydeligt flere og mere alvorlige klager over fysiske symptomer end personer, som ikke havde mareridt.

En anden hollandsk forskergruppe fra Amsterdam har undersøgt forekomsten af dissociation hos hollandske modstandsfolk, der nu var i alderen fra 67 til 80. Dissociation er et udtryk for en slags spaltning hos en person, som rummer modsatrettede og helt uforenelige følelser og holdninger. Dissociation forekommer ofte hos såkaldte hysterikere. I de senere år er dissociation hovedsaglig undersøgt som en følgevirkning af og indikator på incest, men dissociation forekommer også som en væsentlig komponent ved en række andre traumer.

70% af de hollandske modstandsfolk havde meget forhøjede scores på en skala, som måler dissociative oplevelser. Mere end 50% af modstandsfolkene led af PTSD. Der var en klar sammenhæng mellem forekomsten af dissociation og PTSD samt belastninger i barndommen. Der var imidlertid ingen sammenhæng mellem forekomsten af dissociation og det omfang og den intensitet, som krigsbelastningerne havde udsat modstandsfolkene for, eller som de havde mødt ved senere alvorlige livsbegivenheder.

De hollandske forskeres konklusion er, at det ser ud til, at dissociation snarere fungerer som en slags forsvarsmekanisme frem for at være en selvstændig psykisk lidelse, der indgår som en del af PTSD eller følger PTSD. Tidlige barndomsbelastninger kan fremme tendensen hos en person til at mobilisere dissociativt forsvar mod traumatiske oplevelser. Faktisk viste det sig, at de veteraner,

som havde meget høje dissociative scores, i betydeligt mindre omfang led af depression og angst og af post-traumatiske, invaderende erindringer, undgåelse og forøget vagtsomhed.

Den samme forskergruppe fik lejlighed til at sammenligne en gruppe hollændere, som emigrerede til Australien efter 1945 med en sammenlignelig gruppe af overlevende, der stadig boede i Holland. Det viste sig i begge grupper, at der var en direkte sammenhæng mellem de belastninger, de havde været udsat for under krigen og omfanget af post-traumatisk stress-forstyrrelser og sundhedsklager. Der var tilsyneladende ingen forskel mellem de to grupper i den måde, de havde prøvet at klare belastningerne fra krigens tid. Denne undersøgelse tyder på, at der ikke er nogen virkning af emigration på omfanget af og udviklingen af kronisk PTSD. Det ser således ikke ud til at være muligt, at man kan rejse væk fra så voldsomme oplevelser og glemme dem.

ae

Kilde: Yaari, A., Adler, R. & Eisenberg, E. (1996): Holocaust Survivors and Their Pain.
Schreuder, B. J. N. & Kleijn, W. (1996): Posttraumatic Nocturnal Re-Experiencing More Than Forty Years After World War II.
Aarts, P. G. H., Op den Velde, W., Hovens, J. E. & Falger, P. R. J. (1996): Posttraumatic Dissociation in WW II Resistance Veterans.
Op den Velde, W., Aarts, P. G. H., Hovens, J. E., & MacFarlane, A. C. (1996): A Cross-National Study of Dutch World War II Survivors.
Proceedings from the Second World Conference of the International Society for Traumatic Stress Studies, Jerusalem, 9.-13. June 1996.